

ȘEZĂTOAREA

Anul V.

Pălticeni, Iulie-Septembrie 1899.

No. 8, 9, 10.

GLOSAR DIN MUNȚII SUCEVEI

(urmare)

se pronunță curat în toate locurile afară de combinațiile (vezi m.)

— ceva bun de mâncare, ce se pune pentru a prinde sălbătăciunile în capcană.

și

— neșază, oboseală mare, nădușală, sudoare.

— nălmire, chirie.

— îndemn, inițiativă; om ce dă exemplu la alții: *o făcut nălm la țarină* — a fost cel întâi care și-a vîrît vitele'n țarină și după el, văzîndu-l, le-au vîrît toți.

— urzala dintre sulul dinainte și țe.

— nu: nă-l văd [nu-l văd].

(a) — a-și mări apa volumul prin înghețare și a eși din mază; subst. năboi. *in e*

[a se] — a da ceva bun de mâncare, a se întărta: *s-o nădm caprili la curechi* — au dat de curechi, de-acum cu mare greu vei scapa de ele.

— o boală a oilor [au hube pe obraz].

— vreme rea cu lapoviță; — plur. nălogi, nămeți.

(a) — a nămi, a închiria o vită sau un lucru pentru un timp scurt.

năuc — zăpăcit, nu știe ce face, inconștient.

neagi — belea pe cap, bacală.

nechimuluita [cu] — po' nemăsurate, i. mult.

nejit — v. năjit.

nevăstuici — un soț de mustelină.

nevolnic — schilod, infirm.

ni — ne.

nimea (oamenilor) — nu-î nimeni așa de rău, așa de slud
el: *fugi, nîmi?* (nimicurile, fleacurile).

ngroatei — v. mătasi.

nimneci — nimică.

ningăn — ninsoare mare.

noștri — noștri.

numur — număr: numur unu — numărul 1.

O mai în toate cuvintele, în graiul popular, se aude precedat de o nuanță de *u*: *uom* (om), *uoi* (oi), etc.

oakim — nume de cine.

obadi — șina roței.

obleaguri — meleaguri.

oblic [a] — a afla ceva de la un indiscret.

oblig — gitul tarței (șelei).

okiani — ochian, binoclu.

okili — mare'n ochi, cu ochii mari.

odgon — sprangă, o funie groasă și lungă cu care se leagă
plutele de mal.

oier — lău crescător de oi, știe *haru* oilor.

of! — oftatul ce-l scoate porcul necontent cîntînd pe jos.

ogole (a) — a stîmpara, a mîngîia: *ogoa: copkîlu, nu vîrî
di tari plîngi?*

oișuari — oi.

ologi [a] — a face pe cineva olog, lovindu-l peste picioare.

omag — o buruiănă de care mor mîcîi.

onini (a) — a îngriji bine, a mulțumi pe musafiri.

ominli (om de) — om de treabă, care știe să omenească
pe toți.

- slut** — individ f. slab și slut.
- slut** — colinea care continuă lanțul munților de la un piso la altul.
- slut** — zăgaz, dig.
- slut** — punțile de lemn cari împreună picioarele saniei, în curmeziș.
- slut** — masă încareată cu mîncare; mîncare.
- slut** — stă la masă, mîncecă; inf. *ospaşa* (a).
- slut** — 1). zăluzele (la grilaj), 2). bete supțiri de făcut coșaras, țare la mîei, de îngrădit un copăcel să nu-l roadă vitele, etc.
- slut** — o lopătică mică de la plug cu care se curăță cormeaua.
- slut** (a) — a rupe 'n batae cu'n hăț, a oletu.
- slut** — tot una, oblu.
- slut** — o buruiană.
- slut** — sfărniături f. mici dintr'un lucru ce a căzut și s-a spart.

P se pronunță curat în toate locurile afară de cînd precede pe o și mai ales pe i, înaintea cărora devine pk: pkeleacă (piele subțire), pkeleuți (pieleuță), etc. Slut însă convine în cari p sună curat și înaintea lui o și i: *petic, peri, perji, pi* (pe), (cu l slut f. puține.)

P se întrebuințază și în locul lui k (ch): *pkisoc* (chisoc), *pkisuguri* (chisuguri), *pkircă* (chircă); *pkelnifi*, chevniță, (pivniță) etc.

pe — calitatea întăi de cinepă, după ce s-a gătit de periat; plur. *păcișlăti*.

pe — rîgi mici de zmeură, merișoare, afine, încărcați de fructe.

pe — bete, birnețe de încius.

pe — cine.

pe — o pasere urieasă din povești.

pe și **pa** — patanjen.

pe [a] — a vedea lucrurile alt fel de cum sînt, a i se părea că zboară, se învîrtesc toate împrejurul se.

paloti — palavre, glumé.

panac — nume de cine.

Pantei — un sat în spre Dorna.

parcanii — închiderea unei părţi de rîu spre a se prinde butucii sau plute scapate singure pe vale.

parji — perjă.

pasnic — compás de făcut gardinî la vase de lemn.

pataranii — păţanie, întimplare în viaţa omului.

pavi — un petec romboidal de pînză ce se pune la închecarea de subsuoră a cămeşei.

păducal — 1) un fel de bătătură; 2) măcieş (crategus).

păizan — nume de cine.

pălăurdî (a o) — a o lua la sănătoasa, a lua fuga, a spala putina, a o *spurika*, a merge f. repede.

părj — perj (copacul care face perje).

păsărnici — păsărică.

păucanii — act de hirotonie.

pklnu — pin; un soi de brad.

pkisăliu — un fel de pilug de pisat chiper, etc.

pkisăguri — v. kisăguri.

pkui — chluie, răcneşte din răsputeri.

pkitã — pitã, pine neagrã.

pestiman — un fel de catrinţã cu polcuşã cu tot, făcutã în fabricã, cu dungî roşii şi albastre.

pi — pe.

pkitã — v. pkiti.
pkici — un miros particular pe care-l au şapil.

pkicit — încrucişarea caprelor cu şapil.

pkirituri — un loc cu copaci pkiriti (despolaţi de frunze prin ardere din pricina unui foc).

pkirpili (a) — a pkiri popuşoi; a-I coace rău, mai mult pkirindu-I.

pkirnal — 1) titirez; 2) o plesnitură cu vârful degetului în rătător, sprijinit în cel mare, peste urechea culvei.

pkis — guzgan f. mare care trăeşte pe la mori.

pkakii — pilaf cu crupe şi cu slănină.

plan — pont, moşie de vecl [răscumparată].

plăcușă — 1) o rană, 2) o buruiănă.

plăcușă — v. plăcușă.

plăcușă — v. horjleci.

plăcușă — un vas sferoidal de ținut rachiū.

plăcușă — poreclă; v. Foași.

plăcușă — un țol pus pe cōrcii pentru a acoperi carul.

plăcușă — scindură, *latunța*, pentru pardosală, taban.

plăcușă — diminutiv de la pod.

plăcușă — slujenie, urit tare.

plăcușă — f. slab, rău ținut de mîncare de l-a ramas numai pîlea pe oase.

plăcușă — (aceiaș formă și pentru sing. și pentru plur.), în-samnă băeț toomit ca ajutor ciobanului (la păscut oile).

plăcușă — o plantă de leac.

plăcușă — mulțime flămîndă de oameni, de copii: *s-o'mulșă potăta asta [sărăcimea, golănimea, proletariatul] di nu li măi agtungi mnic!*

plăcușă [di] — 1). de sufletul morților (se dă mîncare, strae, vite etc.) 2). colac în formă de chiflă mare; se dă tot de sufletul morților.

plăcușă — pomenirea morților, pe un petic de hîrtie, și a viilor în serviciul bisericesc.

plăcușă — *ș-o' da Ńe pūact în cap* — un pumn, o botă, etc.

plăcușă — 1). pom; înmulț. *pōmnî*; fructele se zic *poame*; 2). pōmn e și un copăcel împodobit cu fel de fel de lucruri ce se face la praznice și se dă de pomauă.

plăcușă [a] — a feșteli.

plăcușă (a se) — a se înțepa cu vorba: „*ni-am pōnluștu-ni!*”.

plăcușă — post; *dzi di pōpî* — zi de sec, de post.

plăcușă — neamuri de-a popel; se cunosc cît de colo că numai praznicele și patroanele le păzesc ca să bele și să minince pe socoteala altora.

plăcușă — carne de porc, tot ce se prepară din carnea de porc: cîrnațe, chiște etc.

plăcușă — Profira.

- porculeț — un pește.
 port — chipul omului de a se îmbraca; îmbrăcămintea.
 posvolenii — învoire, voe, slobozenie, permisiune.
 poșcalău — v. jarcalău
 poștin — pūașci, poșcalău, cojoc de pele subțire și rea.
 poști — o bucată de hîrtie sau o frunză, unsă cu rășină, pusă
 între degetele unui om ce doarme, și dat foc lui. —
 cele ciufuri fac asemenea șotii altora măi *metoșii*
 pothai — captalău. o plantă cu frunze f. late.
 potca — o întîmplare rău voitoare, mistic sorocită; un paco
 ce paște pe om și pe care are să-l pată (tragă) im-
 vitabil.
 potci [a] — a blastama, a soroci ceva rău, a meni ceva
 numai de cit se întîmplă: *ilom potci la guri* — ce-
 ce-ar meni se împlinește.
 pothorniți — cerbice, partea jugului de supt gîtul bouului.
 potieni [a se] — 1). a se împiedeca de ceva și a mai cădea
 în bot; se zice despre cal, 2). *lu-o potieni' Dimas-*
dziaș — l-a făcut să tragă mare pedeapsă, a pînă
 mare poznă, belea.
 poting -- petec de pînză gros, plin de ațe cusute una peste
 alta, scortos și negru.
 potingos — nodoros, ciotoros, tare la pipăit; poting.
 potricali — un instrument cu care se fac borte rotunde în
 urechile vitelor, în pînză, etc.
 potricăli (a) — a borti cu potricala.
 povidi (a) — a podidi, a umplea lacrimile, singele.
 poclumb — țaruș, o bucată de par bătută în pămînt.
 prașcăi — destrăbălați.
 Přebub — Pricop (nume propr. de om).
 prepellac — sărcieri, un copac cu crengile ceștite și luate
 hăt lungi pe care se acașă fin, oale etc.; se pune și
 pe virful gardului ca să nu poată sări vitele.
 pretin — prieten.
 pricz — cînd îți fură din sare, din lînă, etc. de-ți pier vi-
 tele. din pricina asta, ori îți le strică dibăniile (lupți
 atunci se chiamă că-ți pricz.

priligi (se) — 1). a se vatama de i se trage moartea din asta; 2). a se spurca cu curvia.

prillugi (se) — în timpul cînd tornî un lichid dintr'un vas în altul, o parte a lichidului se prillugi (se seurge) pe furiş pînă la capătul opus al vasului cu care tornî, şi curge jos, mai ales cînd vasul n-are anume scobitură de turnat şi e ţinut în poziţie oblică.

prilug — 1). un fier ascuţit cu care fierarii fac borte în alt fier încălzit, 2). *piitură de pe un pilac (gologan) de arama f. ruginil* (cu f. mult sulfat de cupru), ce se dă de băut oamenilor cari şi-añ rupt vr-un os. *prilug.*

prilugă — 1). prin: 2). o bandă de peleică de mîel negru pusă pe la marginea bondei, cojocelului [cel de zile mari] şi a euşmei celei albe.

prilugii — pericol

prilugă — femeie ce pripăşeşte pe toţi la dînsa: prostituată; femele fără de stăpîn (de pripăşit), se tine şi ea cum poate.

prilugă — un poelumb (lăruş) de care se priponeşte vitele la păscut.

prilugii (a) — a lega vita de pripon.

prilugii — nişte lemne ce prind (împreunează) stativele.

prilugii (a) — 1) a se revarsa lichidul peste un vas prea plin, 2). a întoarce tivitura: a o face dublă spre a fi mai trainică.

prilugii (a) — a părădui, a irosi, a face risipă fără de milă, fără de pasare.

prilugii — Schimbarea la faţă (6 August).

prilugii (a) — 1). a se întrista, a se scîrbi; 2). a muştra, a ruşina pe cine a făcut o poznă.

prilugii — copil, om, ce-î drept dracu'n picioare de rău ce-l: *pket procliti l.*

prilugii, şi

prilugii — o bortă făcută în ghiată pentru a putea lua apă. *prilugii*

prilugii — un par cu furcă sau cu *cârţă* la un capăt, în care se prinde jugul, iar cu cel alt capăt ie prius de dricu-

prilugii carului.

- prohab — o despicătură în lungul haunei.
- proțâkl |a| — a sili pe cineva să facă o treabă cu de-a frica.
- prășci — praștie.
- prunduel, și
- prundural — o pasere agvatică, călătoare, în peno ruginită, aduce puțin cu rațele sălbătice, dar e ceva mai mare ca rindunica.
- pșăsci — v. poștin.
- puhl — perucă.
- pujul — cine ce numai pujanlești |latră urât și răgușit|.
- puț — 1|. flori cusute cu canva pe cămeși, bondiți, cojocole, 2|. puți tuturor animalelor; 3|. *puț di bati* — lătușă zdravăna să-i rupă ciolanele; 4|. *puț de mămăligă* = mămăligă mică: *zburat-om puț di mămăligă* |sa rupe o mămăligă mititică|.
- puțl — căteea în timpul puțului |încrucșărei|.
- Purdia — poreclă ajunsă nume de familie; înșamnă....
- puțuș — mic, puțin dezvoltat, pirtuș.

R se pronunță curat în toate locurile.

- racli — 1|. un vas de lemn făcut la strug; e cilindric, f. scurt și cu capac. În el se pune hriză și unt — merinde pentru un timp scurt; 2|. înșamnă și secriu de puț mortul.
- ragili — un instrument cu dinți de fier în care se răgilează |ragili=pres. indic |cinpa și inul.
- rantău — om cu haune prea lungi și care se cam ține „răntuț după lapi“ de cel laltl. |Vine de la rantii|.
- răbdări |prăjite cu mămăligă caldă !...| — zeflema pe șame săracimeii ce ptere de foame: cînd e vorba de mîncare, se mîngie numai cu gîndul, iar mâțele-l cînt de foame.
- răcădul |a se| — a se răsti să lovească dar se abține.
- răhni — răul copiilor.
- răle |a| — a tinji.

Barci — 1). un par ce ține la distanțe egale părții coșului la car; 2). împrăștiere: să se vadă lucrul în amănunțime, în interior: „hălădat di-om răscoli oile“ = hai să împrăștiem turma, să ne alegem fie-care oile noastre.

Boala — 1). o boală a oilor; 2). o buruiănă cu care se tânuădue oile răsfulgite.

Bocă (a i se) — [In git.] a se îneca, a apuca apa sași im-bucătura pe faringe.

Bocărită [soarelui] — timpul cînd răsare soarele.

Bocă — un băț ce încheie gîtul bouului în jug.

Bocă (a se) — a sări cu gura sași a se răcădui să lovească.

Bocărit — răschitor [instrument de făcut tortul].

Bocărit — moarte provenită din frig, : o ribigit = a murit de frig

Bocă (a) — a rici, a zgîria ceva, a se juca cu bățul șu-ruind pămîntul.

Bocă (a) — a se resufla, pe git, aciditățile din stomah

Bocă — buhai [taur], ce n-a fost întors jugănit) bine, și tot mai e apt pentru procreare.

Bocă — vestita vină de bou, bicul căzărnoș, spațma lomeș.

Bocă [a] — a mugi, a rage ca rîncăil.

Bocă — „nu'nșfaca așa mult nodati, ad-i în dăuș rînduri (de două ori).

Bocă (a) — a se strîmba de i se vad dinții, a da buzele în-tr'o parte arătînd un rîs batjocuritor; subst. rînjî [om ce stă veșnic cu dinții rînjî]

Bocă — niște clucuri cilindrice, mici, pe care-l fac alunș, ariniș, mestecenii, Iarna, și care cad primăvara.

Bocă — nu mai încapă rînza în el, f. nervos, f. iritabil și rău la inimă.

Bocă — prăpastie nu tocmai mare.

Bocă — o buruiănă.

Bocă (a se) — a se uita fudul și roată'împrejur.

Bocă — 1). oiște; 2) rudenie, neam; 3) prăjină de întins straele.

râin — o buruiănă ce crește pe locurile ce încep a se răl-
bătăci și de care „fac vitele păduchi când e multa
în fin”.

Rusalim — Ierusalim.

rusnac — Kus, Rutean.

rujana — nume de vacă.

rujalim — poreclă.

S se pronunță curat în toate locurile.

sabadaș — mulți la număr.

săgnî — o rană în spate, la cal, provenită din cauza șelei,
part. săgnî.

sancî — 1) o boală; 2) o buruiănă de tămăduit boala nu-

sardac — un fel de surtuc scurt. *Sardac = pupăleș. Sarcă = pupă. Jădăre la țară. Jura Sărcăleș. O. Căpăș.*

sarsallî — dracul

Savaon — Sabaoth (numele lui D-zeu.)

săăă ! — ăăă ! (mîrare).

săăăra ! — ăăăra ! (mîrare).

săbghuă (a) — a taia ea și eu sabiea, sau în formă de sabie.

sălindari — sărindar.

Săndgei — dimin. de la Sandu.

sărbedzi [a se] — a se corăsi laptele.

sărbid — om slab.

scafi — un fel de strachină de lemn.

scandili — *mi scandilî* = mi-I oare cum (mi-I cam rușine,
mă cam siese).

scăfău — scafă mare. *Scapăt* — înșurșă (trăie în loc). O scăfăle = înșurșă.

scăftrile — scafa ce obținem tăind în curmeziș osul frontal,
temporalele și occipitalul și rădicînd capacul,
care coprinde parietalele.

setleădzi — un fel de cociorvă de rinit glodul la stîna.

scribi — 1) supărare, tristetă; 2) „mii scribi” = greață, gronță

scriutv — slut, pogan f. neglijent.

selipul (a) — a înjgheba, a face toate chipurile, stringînd pe
cătura cu picătură.

- Spiridon** — Spiridon.
- scrijele** — felie (bucată supțire tăiată din ceva).
- scrijele (a)**, și
- scrijele (a)** — 1) a tăia în scrijele; 2) a cîupi alegînd ce-
mai bun dintr'un lucru de mîncare.
- scrijele** — nume propriu, venit dintr'o poreclă.
- scrijele** — o buruiană parazită.
- scrijele** — o curălușă îngustă. *scrijele = scrijele de mîncare*
- scrijele (a)** — a rupe pielea sau plinza sfășii: se zice despre
vite cînd sã nãrue (se due în prăpăstii).
- Scrijele țali** — Sînte tare, (rugăciune).
- scrijele** — o mică mlaștină pe coasta muntelui, provenită din-
tr'un izvor uelusemnat, și care larna se preface în
durlaș.
- scrijele** — cîuști, tuști; subst. sfiei — om ce-și viră nasu ori
undo, nu-și păzește treaba lui, pîrăște, se amestecă
la ori ce, numai și numai să facă rău ori cui.
- scrijele** — om uscat, slab tare.
- scrijele** — un solū de humă vlnătă.
- scrijele (a so)** — a se ști; part. șit.
- scrijele** — poreclă devenită nume de familie.
- scrijele**, și
- scrijele** — tălușul cușitului la vîrf.
- scrijele** — căteza ce simte f. repede.
- scrijele** — bolnav de singe.
- scrijele** — săracu: „eū sirlacu!” (numai ieū am fost vrednic
să fac treaba asta. Un fel de laudă, fală cu grand-
omanie, căci și-o spune singur falosul).
- scrijele** — unul din cele mai vechi nume de familie din Co-
tîrgaș, înșamnă oameū sãrãcãcioși și anapoda.
- scrijele (a)** — a bate pe 'nãdușite.
- scrijele** — un druceșor cu care se priponește (fixază) sulul
la stative.
- scrijele** — furtună f. mare, cumpănă.
- scrijele (cu)** — cu soție, cu soț, pãreche.
- scrijele (a)** — a pocisti, a mîncã cu atita lãcomie ca'n vremea
foametei.

- sorūaci — 1) feluri, calități: „la cirșma dintri pirlūagi, Iesti vin di tril sorūaci“ etc.
2) „vini-m la sorūaci“ (să-mi vii la termen). part. sorocit, subst. sing. soroc.
- sotnic (a fi) — a sosi la timp, la sorūaci: „tari măi ești sotnic“ (nimerești tocmai cind mi-I gindul, la timp, cind trebue să vii).
- spătări — partea strungei, unde staū clobanii razamați cu spatele de mulg oile. Spătările sînt acoperite cu foltai și prevăzute cu borte prin care ies mîlucările la muls.
- spetledzi — 1) betele pe care se fac itele; 2) ostrete.
- spūreat — 1) spureatu (dracu); 2) sclrnă, escrement; 3) om spureat (bubos, plin de niște lube rele).
- spurikat-o (o) — a fugit.
- spitālari — o boală la cal.
- spudzi (a se) — 1) a-I crapa țitele vacel din pricină că de laptele'n foc; 2) a-I crapa buzele culva din pricină că stupește în foc.
- stari [n'ari] — n'are astîmpăr, nu se liniștește.
- stativi — războiū de țesut pinza!
- Stan — 1) nume propriū; 2) pleptil cămeșei.
- stecluș — drum ca sticla (numai ghiată)
- stivi — movilă de butuci f. regulat aranjată.
- stingheri — făr de sot, fără păreche.
- stingheri (a) — a deranja pe cineva, a-I răpi timp.
- stilei (a) — a ucide 'n bătae, part. stilit.
- stimpara (a) — 1) a ogoie; 2) a astimpara; 3) a răci un lichid prea ferbinte; prez. stimpir.
- stirlică — niște pete galbene ruginii, uneori verzuī, ce denotă descompunerea singelui: „stirlică di mîarti“.
- stohni [a] — a sufla din greū și anormal.
- Stolan — nume de cîne
- stolovan — boț rotund, buldz.
- strapoșca — nume de cățea.
- strașnic — amarnic, iute, grozav.

- ștergător — plur. ștergători — un instrument de luat slăge [de slăgerat vitele].
- ștergător — margina de jos de dinafara a hațdzașului casei.
- ștergător — 1). imperativul verbului a striga; 2) strigoace; 3). o muscă mare.
- ștergător — sfărânaturi de fin uscat.
- ștergător — un coșer (ocot) în care se închid mîndzării pentru ca prin spătări să iasă la muls.
- ștergător — băeț ce mînă oile în strungă, strigînd „hărști” !.
- ștergător — astupuş, dop de astupat un vas.
- ștergător — promoroacă prinsă și înghețată pe pădure; partic. sturjt (ă).
- ștergător — nebunatic, zbrehuet.
- ștergător [japuni] — Apus, Vest.
- ștergător [rasari] — Răsărit, Est.
- ștergător — „stă de sîca lui” (stă de dînsul cu tragere de inemă; și caută de toată rînduiala lui).
- ștergător — un instrument de depanat bătătura pe țevi.
- ștergător (a) — a sili, a grăbi pe cineva să facă o treabă; a cehăi.
- ștergător — cilindrul pe care se învîrtește pînza.
- ștergător — mulțime mare.
- ștergător — un fel de sulă fără mîner ce se află mai ales la unele cuțite cu mai multe lăme [circele].

Ș se pronunță curat afară de cazurile unde se întrebuintă în locul lui s și vice-versa. Grupul sch și șc [legiferat de Academie] poporul îl pronunță tot-deauna șt: știu [sciū], gînști [șînști], știmb (schimb), știmonosî [a se] [schimonosi], diștîș [diștîș], diștîș [deschid] etc.

ștergător — cinic; te cehorăște de la ochi fără pic de rușine.

ștergător — laț.

ștergător [a] — dihăniile șfărcue, pelea vitelor, cu dinții și cu unghiile |o taș șterteclînd-o și șuruînd-o în toate direcțiunile|.

ștergător [a] — a înșala, a celui.

- șinuit — ferecat: „car șinuit“; subst. șin.
- șipit — șipot, jgh'ab.
- Șomitei — poreclă devenită nume de familie.
- șont — schiop sau cu desăvârșire bolnav de picioare.
- șonți |a| — a lovi cu ceva peste picioare făcând individul
impropriu pentru umblat: schilodindu-l.
- șoprlăiți — 1|. gilei, unflarea amigdalelor; 2|. o buruiană
- șopru — un fel de șură.
- șopron — șopru.
- șoriceș — un fel de circeș |umflături| de mărimea șoarecilor
ce se fac primavara pe supt pintecele vițelilor.
- șotii — poznă, picil'ală.
- șpatir — primblare: „v-aș șpatirit“ |v-ați primblat.
- șprangi — o funie f. groasă de legat plutele de mal.
- ștârși, și
- ștârși — șta-cl; palmă peste ochi, gură, obraz: „f-o dnt o
ștârși di... di.. di!..“ |de-a văzut caî verzi pe de
naintea ochilor|.
- Ștefănescule! — n-auzi? ureche! |surdule!|.
- știobile! — |interjecție| încercare de-a imita sunetul produs
prin scufundare bruscă.
- ștelălu |a| — a șchelălu, a șcheuna tare; se zice despre
cine cînd este bătut rău, sau mușcat de alții.
- ștîm — 1|. „Iești ștîma ũamenilor |cel mai închireit și ur-
cîos om!; 2|. ștîmî însamnă și un fel de stafie, un
fel de drac ce domnește peste comorile necurate și
peste unele animale: „ari ștîmî“ |nu-î lucru curat
are pe dracul în trînsul. Despre animalele cu ștîmî
se crede că-s năzdrăvane|
- ștlop — șchlop.
- ștluai — o baltă mare provenită din ploae.
- ștriang — 1|. funie de spînzurat; 2|. o legătoare |de legat
rănil, tăeturile mai ales| făcută cu îruri și pus și o
bucătică de ștreang.
- șuket — om ce știe multe, doct; cînd spune el cîte ceva, șta
tot satul în gura lui |îl ascultă|.

- şezat) |a| — a zgîria pielea cu unghiile său cu un alt corp ascuțit. Cînd şuruiturile sînt f. adînci, se zice „şfărciit.”
- şezat) — om ce merge său cu capul strîmb, plecat pe-o ureche, său cu picioarele strîmbe; part. şuvălt.
- şezat) |d| — scînduri ascuțite la vîrf și tot una de lungi, cu care se face gardul.
- şezat) |a| — a șopti.

I. TEODORESCU

(va urma).

Cîrțița în credința populară romînă)

D-zeu zice că a scos pre toate vietățile pămîntului la făcutul strărilor și a drumurilor, și toate au sărit și au ajutat. Numai cîrțița n'a vrut să iasă nici la cărări, nici la drumuri zicînd, că ea, de oare-ce nu trăește pe pămînt, ci la pămînt și nici să iasă deasupra pămîntului, n'are nevoie nici de cărări, nici de drumuri, la cari nu va ajuta.

Văzînd D-zeu neascultarea cîrțiței o blăstămă zicînd că cîrțița, cînd va scoate mușinoale și va ajunge cu lucrul ei la un drum sau vre-o cărare, sau va eși deasupra pămîntului, să iasă. Și așa i-se întîmplă cîrțiței, cînd iasă deasupra pămîntului nu ajunge cu scosul mușinoaelor la un drum sau cărare, amăsurat blăstămului d-zesc pînă'n ziua de astăzi, că ea eouva ea să subsape și să surpe ceea ce n-a ajutat a face.

Homnul crede, că cîrțița se poate opri ca să nu scoată mușinoale, cari stingheresc mult la cositul finului, strică și'n grădini, dacă i-se pune într'un mușinoiu o furcuță cu caer și fus și se zice: „toarce, orî te du!” Și ea, neputînd toarce, se cămănoște de pe acel loc.

Tot așa se zice, că părăsește ea locul ei, dacă se pune pe

un mușinot ală cu care s'a măsurat mortul spre a ști cât de lung să i-se facă sicriul.

Lăbuțele cirtitei numite loșățele zice că să fie de leac pentru vindecarea bubelor numite „cirtite“, un fel de noduri sub piele, care le cupăta aceia, carele răsipește multe mușinoase. Aceste noduri se trec, dacă se înjură ele fie-care e'o lăbușă de cirtică de nouă ori, sau dacă se spală cu apă în care se pune țarină din mușinoase de cirtică.

Dimitrie Dan

De ce buha de numai apă de ploaie?

(Legendă populară).

Dumnezeu, după ce a făcut cerul și pământul, marea și toate cele sînt în ceru, pe pămînt și 'u mări, s'a gîndit la oamenii și tuturor vietăților pămîntului li trebuie, pentru ca să poată trăi, și apă.

Apă era ce-i drept, pe pămînt, însă numai în mări, ca și în mări, însă fiind departe și fiind apa lor sărată nu era de folos și pentru oameni și vietăți. De aceea zice-se, că Dumnezeu se hotărî să înzestreze toate unghiurile pămîntului cu apă dulce bună de băut. Acea apă poronci D-zeu să se iviască prin vășesuri, dealuri și munți și îndatori vietățile pămîntului, ca să sapa după isvoare și chiemă pre toate vietățile, ca să ajute la acest lucru trebuincios pentru toți.

La poronca lui D-zeu săriră cit ai clipi toate vietățile pămîntului și toate paserile ceriului.

Privighind D-zeu lucrarea făpturilor minelor sale aruncă ochire și între paserile ceriului și între ele nu află pre buha. Pe loc trimise D-zeu s'o chiemă înaintea lui. Cit ai bată în palme sosi buha la poronca Făcătorului a toate și, întrebă de D-zeu de ce nu ajută a sapa la isvoare, zise, că el nu trebuie apă din isvoare.

Auzind D-zeu aceste cuvinte prin care voi buha să-și ascunde

1). Comunicată de Ana Pădure a lui Ilie, gospodină bătrînă din Straja

și propore lenea, o blăstămă, ca ea în veci să nu bea nici din apă de izvoare, nici din cea de pe fața pământului. Și de atunci tot nu bea nici când apa din vre-un izvor și din vre-o baltă de pe pământ macar de ar muri de săte. Dară fiind-că și ea ca un-o pasere (vietate) are, spre a pute trăi, trebuință de apă, și ea muncită de-o sete nespūsă, pe timpul secetei vara, mai ales pe timpul pologului, cerind de la D-zău ploaie, ca să-și stinge focul setei.

Auzind Românul țipătul ei desperat cu care cere ploaie, îi zise: „vezi, amu țipi, da de ce n'ai vrut să ajuți la sapatul țărărilor!”

Și dacă se îndură D-zău și trimite o ploaie, atunci își rădică totuși cloșul deschis în sus spre cer și înghite cu dor la apă de ploaie, care îi cade'n oloc sau o be de pe penole ei.

Dimitrie Dan.

P r o s t u l

(Poveste)

Un într'un sat trăia un om prost, da prost de tot, numit Vlad. Se însurase ghetul om, căci dă, la așa ceva se pricepe și prostul. Ș'apoi ce mai nevastă și luă! Fată frumoasă, bună gospodină, din părinți de treabă, cu vază în satul lor.

Într'una din zile nevasta-i zise:

— Bărbate, astăzi să te duci în țirg să-mi cumperi niște țesături de cusut.

— Mă duc nevastă, îi răspunse dînsul.

Ajunzînd la țirg, începe a întreba din dughiană în dughiană, unde s'are de vinzare. Găsind cu ajutorul lui Dumnezeu, luă de vr'o zece bani. Eșînd în stradă se opri în mijlocul ei, și începînd a se gîndi, că unde să le pună. Taman atunci, iată că venea p'acea stradă, un cumătru a lui, c'un car de fin.

— Măi cumătre, începînd a-l striga, ia oprește mă! Ți-aș da

niște ace de cusut, să le duci cu carul pînă acasă, tot pe drumul pe lîngă casa mea.

— Dacă crezi cumătre că ai să le găsești prin sîn, poți să le puți. Eu, ți-le iau, ca să nu zici că nu vrea; da treaba asta n'am văzut-o pînă acuma.

Și așa, aruncînd acele în carul cu sîn, o luă la sănătoasă spre casă. Și fiind-că era cu sloboda, ajunsese 'naîntea lui cumătru-său. N'apucă să intre bine pe ușă și nevasta îi tu trebă: — Hei! hărbate tai-ai luat ace?

— Luat, nevastă hăi!

— Da unde-s?..

— Unde să fie?.. M'am găsit cu cumătru prin tîrg, fiind-că n'avem unde le pune, le-am aruncat în carul lui. Acum trebuie se vină.

— Da prost mai ești, măi omule! Hei! cum nu le-ai luat într'o petică și să le puți în sîn? Mai găsești tu, acele în carul cu sîn? O sută de ani, nu!

Se desprimăvarase; oamenii toți eșise la arat; numai Vlăd sta acasă, fiind-că n'avea fier la plug. Nevasta îi zise:

— Măi omule, tot sînt cîteva parale în casă, du-te în tîrg și cumpără un fier, nu vezi că toți oamenii au ieșit la arat?

— Dacă zici tu nevastă, mă duc!..

Ducîndu-se în tîrg și cumpărînd fierul de plug, după multă chiteală, îl puse în sîn. Pînă acasă făcu cămeșă hăbuc.

— Da bine omule hăi! în sîn ai virit tu fierul? Incepu nevasta, cum îl văzu. N'ai găsit un curmeiș, să-l legi și să-l tîrăști pînă acasă? Of! of! prost mai ești?

— Hei! las nevastă că de-acuma oi ști.

— Da la dracu bre, ia seama ce faci? Nu vezi c'a început a te lua lumea la ochi, și a te face prost? Iacă n'ai fost rău acuma, cînd ai fost în tîrg, să fi luat vr'o bucată de slănină, că dă, trebuie.

— Dacă-i treaba de-așa, nevastă, atunci mă duc în tîrg să cumpăr și slănină.

— Dute omule, dute! că dă, trebuie.

Ducîndu-se iar în tîrg, cumpără o bucată de slănină ca de

și deslegînd de la briu un curmeiū cu care era
o leagă cu el, și o aduse de a țara pe drum, pînă a-
Nu se mai cunostea ce e, slămină ori draeu.

— Ce ai făcut bărbate? Incepu nevasta cum îl văzu. Așa
aduce slămină? Cum o mai mîncăm noi, ha? Nu te-a dus
slămina se festelește tărînd-o pe jos?

— Mai omule, vād că încotro mergi, nu faci nici o ispravă.
Cînd a mai trebui cîte- ceva pentru casă, am să
duc ou în țîrg; iar tu să stai să îngrijești de treburile

Adona-zi dînea se duse în țîrg să cumpere nu știu ce. La
zise:

— Vlade, eū mă duc în țîrg. Tu să stai acasă. Veī lua
de copil, care îl las dormind; vei hrăni gisca care
sub pat, și vei bate și putineiul, ca să alegi untul.

Îndată ce dînea porni, copilul se trezi. Vlad îl luă în brațe,
și începu a-l netezi cu mina pe cap. Netezindu-l
de moalele capului. Crezînd că are vr'o bubă la cap
de acea plînge, luferbîntînd o sulă în foc, o vîri în capul
spre a-i sparge buba. Copilul muri pe loc. Tac! !
am adormit, își zise el, și culcîndu-l în pat, îl învăli cu
cîlnul. Mă duc în caltea să scot gisca de sub pat și să-l
de dîncare, și cît o mînea ea, am să bat și putineiul.

Atunci grăunțe la giscă, se puse în apropiere de ea și începu
a bate putineiul.

Încît atunci vine un cîne și începu a se lîrli la giscă.
de necaz, ghetul Vlad svîrli cu putineiul după dînsul.
cînea, văzînd putineiul plin de smîntînă, nu fugi, ci în-
cepu a-l lînge. Atunci de necaz, începu a căuta vr'o sburātu-
pe jos, spre a svîrli în trînsul, și ne găsînd nimic, smîncei
de la un poloboc plin cu vin ce era în apropiere, și
se lîrli în cîne. Acesta, mîncînd toată smîntîna cît se învîrli el
pe acolo, fugi. Gisca, sperîndu-se, sbură și dînea, facîndu-se
bubă.

De teamă ca oule pe cari le clocea gisca să nu se răcească, nu
mai luă după ea, ci se duse și se puse în cuibar, în locul ei.

Seara, femeia reintorcându-se din târg, și văzînd că Vlad nu e nicăirea, începu a-l striga. Nici un răspuns. Dă să se apropie de patul unde clocea gîsca, aude: sss!.. sss!.. un sgomot cum face gîsca, cînd e cloșcă. Acest sgomot îl făcea Vlad, care sta pe cuiabar. Nici prin gînd s'o trăsese că el ar fi sîslînd. Rădică așternutul să vadă gîsca, cînd colo vede pe Vlad, sîslînd amarnic.

— Da ce cauți în ciubărul gîștei? strigă ea.

— Ce să caut, nevastă! Am dat mîncare gîștei și venit un cine a speriat-o, și a sburat. Ca să nu se răcească ouale, m'am suit eu în locul ei.

— Vai de mine și de mine! unde s'o mai văzut una de asta? Ești afară prostule și neghiobule.

Cînd eși de sub-pat, își puse mîinile în cap, văzîndu-l cu hainele de sus și plină jos, pline de ouă.

— Doamne! Doamne! multe ți-ai vedea cu ochii cît trăiești. Ai ales untul?

— Da de unde dracu să-l aleg, dacă tocmai cînd hrăneam gîsca, a venit un cine și era s-o minînce; neavînd cu ce de într'însul, am svirlit cu pîtineii după el, și tot nu voia să fugă; abia cu cepul de la poloboc îl putui goni.

— Vai de mine și de mine, o fi curș tot vinul?

— Apoi dă nevastă, nici nu m'am uitat, mai știu, o fi curș. Ducîndu-se la poloboc, îl găsi gol. Începu a se căina, o se văita și a se scărmiăna de cap. De copil nu-l întrebase, fiind-că văzîndu-l în așternut, credea că doarme. Văzînd însă că nu se mai trezește, se duse să-l deștepte dînsa. Mai îl fu spaima cînd îl găsi mort și scaldat în sînge.

Se boci, cit se boci ghiata femeie, însă ce putea să mai facă de-acuma înainte. N'avea cu ce-l îngropa și nu știa ce să facă acuma.

— Bărbate hăi, zise dînsa, ai făcut posna, de acum îl faci, trebuie să-l îngropăm. Du-te la cumătru și-ți viră capul pe muncă pe ceva, pentru a-ți da cîteva parale spre să înmormînta.

Ajungînd la fundul grădinei lui cumătru-său, dădu de o

spărtura a gardului; își viră capul acolo și șezu pînă seara. Când văzud că nu mai vine nici cu un rezultat, îl luă din urmă. Cînd colo îl găsi cu capul în gard.

— Da bine, bărbate, ce ți-am spus și ce ai făcut?

— Ce să fac? n'ai spus să vin la cumătru și să-mi vir capul pe ceva? Am găsit spărtura asta și aici mi l-am virat eu.

Trimetîndu-l acasă, se duse ea la cumătru-său și îi spuse toată împrejurarea. Acesta îi dădu parale cum și o mulțime de lucruri trebuitoare la înmormîntarea copilului. Intorcîndu-se acasă făcu toate pregătirile obicinuite la îngropare, și trimetîndu-și mîncarea la foc, pentru a face pomana, trimisă și viua popa spre a duce mortul la groapă.

Înainte de plecarea mortului, zise lui Vlad.

— Bărbate, rămăi tu pe urină și taie niște mărari și niște pătrunjel în borș, apoi trage ușele și viuo după mine.

— Bine nevastă, așa voi face.

El averu o cățea, care o chiema *pătrunjica* și un motan, care îl chiema *mărariu*.

Îndată ce porni mortul din ogradă, prinsă cățeaua și motanul și-i taie; iar capul cățelei și coada motanului le puse în oala cu borș. Apoi scoate ușile din titină, le leagă cu un cîrmeu și luîndu-le în spinare, porni spre biserică. — Ca să meargă la biserică, trebuia să treacă un pîrîu, peste care era punte.

Ajunghnd pe punte, se uita în apa pîrlului limpede ca cristalul, și-și văzu chipul. Ah!.. își zise, de cînd m'am însurat. În oglindă nu m'am mai uitat, să-mi văd chipul. Și cum tot se tot suceea și se tot întorcea, cu ușile în spinare, de odată căzu în apă. Noroc că n'a fost apă adîncă, căci alt fel s'ar fi ieșit.

Popa, îngropînd copilul se întorcea cu tot norodul, să înmormîntare pomana.

Tot rămaseră încremeniți cînd ajunseră la punte și văzură pe Vlad, tăbircîndu-se cu ușile în spate prin apă. Alergară după el și-oameni, și îl scoasă la mal.

— Da ce ai făcut bărbate ?.. ce ai căutat prin apă cu uși-
le în spinare ?...

— Ce se caut, nevastă ! n'ai zis să trag ușile și să vin
după tine la biserică ?...

— Bine prostule, eu ți-am spus să le tragi, adică să le
închizi, da nu să le iai în spinare. Of ! Of.

Ajungând acasă, femeia întinsă totul în bățatură, așeză mla-
carea pe el, și poftind tot norodul la masă, făcu loc popii în
capul mesei după obicei.

Cel întâiu fel de mâncare adus, fu borșul. Cum îl gustă
popa zise: — da bun borș, gustosul-i. Și, umblind cu limba
prin fundul strachinei, dădu de capul pătrunjicai.

— A ! .. aista-i borș de miel, de aca-i așa gustos.

— Ce spui părinte de borș cu miel, începu Vlad, care sta
la spate-i. Nu vezi că capul acela e al cățelei mele, a pătrun-
jicai ?... Are și mărariu, caută mai la fund, că e coada mo-
tanului meu, a lui ghetul mărariu ?..

Auzind popa așa, începu a stupa și sări de la masă împre-
ună cu tot norodul de prin prejuru-i.

— Te las sănătos, Vlăde, îi zise și femeia chiar atunci.
Mă duc peste nouă țări și peste nouă mări. M'ai făcut de ra-
mi ai prăpădit tot ce am avut de la părinți; mă duc încotru
mă va îndrepta Dumnezeu.

(Banca. jud. Tutova.)

GB. COATU

Omul și Scorpia

Se zice că în vremurile de demult, foarte de mult, de când
minte nu se ține, omul a voit să încerce și să numere cîte
vămii sînt pe lumea cealaltă. Așa că s'a dus la scorpie. Și
spuindu-i cea ce voia, ea i-a făgăduit că-l va purta în spi-
nare în toată călătoria, iar omul, ca drept plată, să-l ducă
cîte-o para de fie-care vamă.

Învaindu-se amândoi, scorpia a luat pe om și l-a condus, fiind de fie-care vamă plata ouvenită de o para.

Omul, cînd a plecat, și-a luat cu el patru-zeci și trei de para. Ați mers cît ați mers, și s'ați și înapoiat, cînd mai era o vamă, cea de pe urmă; de-l arunca afară, nu mai avea nici o para. Atunci, el s'a rugat de scorpia să-l arunce afară ca atunci îi va da și aceea para de pe urmă.

Scorpia crezîndu-se pe vorba omului l-a aruncat afară, iar el ca să nu mință scorpia, căci era un om drept, a scos cuțitul de la brîu și a tăiat de pe talpa picioarelor ote o bușura de carne și le-a aruncat în gura scorpiei.

Scorpia cînd a gustat din carnea omului, a zis: „Nu știam că ai așa carne dulce, că nu mai scăpai”.

Atuncea omul nu are talpa dreaptă la picioare, ci covorâtă; dar s'a și învățat minte că, cînd moare cine-va îi pune peptul și patru de parale pe pept, că la casă să învieze, și să aibă o sorocă Dumnezeu, să aibă a plăti toate vămile.

(Pe județul Teleorman).

Alex. Cristu Popescu.

Minte a femeii

Cine nu știe cît de înțelept și procopsit a fost împăratul Solomon, căci ea el n'a mai fost altul pe lumea asta „albă”.

De înțelept ce-a fost, poporul nostru i-a zis *priminte Solomon*, adică prea-cumintele Solomon.

Dar cît de înțelept ar fi omul aista, tot nu poate împaca cu un de-o potrivă. Așa și priminte Solomon, nu s'a prea împacat cu maică-sa. Mai ales ea, nici de loc nu se purta bine în fațura-seu; mereu îi tulbura treburile și liniștea lui, măcar, îi făcuse pe Solomon, de să fugă încotro a vedea cu cine, că-l era groază de ea.

De toată înțelepciunea și priceperea lui, nici c'a putut s'o ajute la cale pe această femeie strașnică la inimă și avană.

Văzînd că toate cercările lui sînt fără isbîndă, se ferea din calea ei, ca doară nu l'a mai amări.

Intr-o zi, cum sta el pe gînduri, ce-l trăsni prin minte? Nu cîntărească mintea maică-sa, să vadă ce minte straşnică are, de el nu o poate odovăe (îndoi, dovedi).

Şi îndată a luat un cîntar, şi de-o parte a pus, în felul lui, mintea maică-sa, şi de ceia parte a prins a pune la bucaţi de aur, ca să cumpănisească; şi lucru ciudat, nici de loc nu se potrivea la cîntar cu mintea.

Şi crămăluindu-se Solomon aşa, îi veni în gînd să cîntărească mintea maică sa — să mă ertaţi de cuvînt prost — un spureat de om, şi mintea a tras *tot mai puţin*.

Tocmai cînd Solomon aflase cît e de uşoară mintea femeiească, iacă dă maică sa peste el, şi văzîndu-l cu ce-şi face el de lucru, l'a întrebat:

— Ce faci tu aici? zici că eşti înţelept, apoi cu de acestor să umblă?

Solomon să ruşina de fapta lui îndrăsneacă, cîrni din nas şi nu vru să spue adevărul. Dar maică-sa de firea ei scotoitoare, nu l'a lasat pînă nu l'a spus.

— Să mă erţi mamă de îndrăsneala ce-am făcut şi de tu drăsneala la care mă sileşti afnu. Am cîntărit mintea ta şi văd cît a trage, şi amu uită-te singură că nu trage mai mult.

Şi eu aceasta Solomon a răpus-o.

Ţaranul nostru mai zice: C'asa-i femeia:

Poale lungi şi minte scurtă,

Judecată mai mărunta

Cap legat, inima 'ncinsă

Şi de minte necuprinsă.

S. Teodorescu-Kirileanu

(Anzita de la Păvălina Catrinaru din Holda c. Broşteni j. Suceava mi-a spus-o ca să-mi dovedească uşurinţa minţii femeieşti).

Bucăturia ţaranului

8. Pînea

Pinea, pita, pkită, pçita, pitan, pkitan, kitan ori *pcitanul*,
 nu odată nu se face în casa ţaranului de la munte. Cel
 rar de tot, o fac şi prin casele lor. Ea se oumpără
 de la crîsmă, şi de la dugheană.

Ţaranul mînuiea pînea numai la ocazii: la praznice, cînd
 la jldan, la panahizi, la morţi, la cumătrii ş. a. Sînt
 în munte cari cu ani nu vîd pînea şi pot afirma cu
 siguranţă, că sînt şi de-aceia, cari nu-l cunosc gustul.

Pînea are un fel de cult. Din pînea se face
grîvanie (împărtăşania), şi *naşura*; cu ea se conduce mortul
 în pînea; în pomene; din făină de grîu se fac şi *parastasele*
 cel morţi; cu pînea şi sare se iesă înaintea împăraţilor;
 pînea se zvîrle peste nuntaşi şi miri cînd vine de la cunu-
 nie; cu pînea şi miez de nucă se hrăneşte *spirituşul*, cu care
 se fac farmece şi poartă pe ibovnicii calări pe prăjină; cu
 pînea şi miez de nucă hrănea *căpîni* pe oameni de-I Ingră-
 şii; pînea se pune *ursitoarelor* ca să *urască*,
 viaţa copilului să fie fericită; pînea se duce *rodin*
 ce-au născut; pînea îndulcită cu miere se dă miri-
 la cununie.

În fine cu pînea se fac multime de obiceiuri la nuntă, la
 născut, la moarte şi în viaţa ţaranului.

Pînea e faţa lui Hristos; cine o bajocoreşte are mare pacat.
 Cînd mînuieşte pînea cad fărîmături, strînge-le şi le zvîrle în
 aer, ca acolo e loc curat, nu le calca în picioare, că păcătuieşti.

În rugăciunile lor sătenii se roagă cu mare evlavie pentru
 pînea, ca D-zeu s-o reverse cu îmbelsugare în lume. Sculindu-se
 de la masă el mulţameşte Tatălui cerese aşa: „mulţamăscu-ţi
 de Doamne, şi de pînea şi de sare şi de darul sfinţiei tale”.

Cînd pînea se face în casa ţaranului, facerea ei e ca a

malaiului, cu deosebire că pentru a crește, se pune în o zamă de floare de hâmel sălbatic, feartă cu ceapă roșie.

Pinea o face ori o cumpără țaraul numai cînd are a face ceva de samă.

9. Colacii.

Colacii se fac la pitării. Gospodina îi face numai la unele mite ocazii. Colacii se fac din făină de grîu. În sara Sf. Vasile se dă plugarilor colaci și colăcei - colaci mici.

Colacii se fac așa: să le făină de grîu, [cumpărată ori obținută din grîu măcinat] se cerne prin o sită deasă, se pîmădește de colaci cu aluat anume pregătit, ori cu țăra de țirg, și cînd plămădeala e gata, se frămîntă bine aluatul și se pune la loc cald, la dospit, ca să dospescă bine. În vremea cît aluatul se dospește, se dă foc cuptorului. Aluatul dospit se pune pe o masă presărată cu făină, se taie buțele, se fac boțuri rotunde, apoi li se dă forma lungă și în urmă se fac rotunzi. Unii colaci se împletesc în două sau în trei, ba și în patru. Cînd cuptorul e potrivit de fierbinte, colacii se vîră în cuptor, după ce se muruesc (se ung) cu murueală făcută din făină de grîu muetă în apă gălbucă, gălbenită cu zamă de șofran¹⁾ ori dacă e în zile de fruct, cu murueală din gălbănuș de ou.

În cuptor se dau cu lopata. Cînd colacii sînt copti, se scot afară, se lasă de se răcesc, și se împart la plugari, ori se face cu ei treaba pentru care sînt meniți.

Colacii sînt de trei feluri: mici, mijlocii și mari, de puși colive, cînd se fac panahizi. Colaci mijlocii se dau în unele sate preotului cînd umblă cu arjunul [ajunul], la Crăciun ori la Bobotează. Colacii mijlocii se dau și flăcăilor la Sf. Vasile cînd umblă cu uratul. Acești colaci se dau mai ales cînd e casa, la care se ură, este vre-o fată mare.

1). Murueala aceasta cum și șofranul - o plantă - se cunoaște numai în unele părți.

Colaci marii duc însurăteii cînd merg la părintii fetei de primară. Colaci de botez și de nuntă, ce-i duc cumătrii copilul copiilor ori finii la nași, sînt tot colaci mari. Colacii mari se comandă anume la peitării din vreme.

Cînd eu nu dau colacii de botez, îngreue trecerea prin vămile statului a sufletului cîntărilor ce moare. Colacii mari se pun în testament pomilor ce se fac la panahizi, la praznice și la pomenele morților.

Colacii se bucură mai mult fetele bisericesti; feciorilor le place să se zică în bătae de joc „colacarii”, și fetelor „colacărițe”.

M. Lupescu.

V Î N T U L

Vîntul e un flăcău frumos și zburdalnic, a cărui locuință e în văzduh. El șede cu mama sa și e neînsurat. De cînd mama caută să se lusoare și nu mai poate. Cînd e ostenit de muncă prin lume după însurătoare, șede acasă de-și caută gospodărie, și atunci în lume e liniște; cînd îl părăsește tînața însurătoareii] iar o ține prin lume, și atunci bate vîntul.

Multe pățește el alergînd lumea în larg și în lung: ori se cade de parii ascuțiți, și de-acea nu-i bine, cînd faci gard de lemn și parii la amîndouă capetele; ori îl străpunge - îl înținge - cineva cu cuțitul și de-acea nu-i bine să ne răstim cu vînt cu cuțitul, că deși ni se pare că dăm în vînt, junghim însă un suflet de om, lasat de D-zeu spre binele și răul lumii. Cînd i se întîmplă ceva de rău îllecuește mă-sa.

Lucrurile ce avem de la vînt sînt multe: el poartă norii de ploaie, el mină sloatele pe păduri și mări de neamănăturile, el ne răcorește fața, vara, cînd arșița soarelui ne pîrlește și ne arde, vîntul poartă corăbiile pe mări și curăță văzduhurile de neurătenii și răutăți.

Vîntul sună clopotul pus de Alexanru Machedon de-
dealurilor, în care sînt închiși căpitanii care vor eși în
mea de apoi să prăpădească suflarea omenească de pe
mlîț; pe aripele vîntului se urcă sufletele spre raiu ori în
pină de ajung la vîmile vîzduhului; pe aripele vîntului
lătoresc zmeii și paracii care se luptă cu Feți-Frumosi
Năzdrăvanii povestelor. „Ca vîntul și ca gîndul“ te pînă
cail năzdrăvanii cînd purcedea să cauți pe aceea ce în
ta dorla

Cînd vîntul suflă cu putere și vreme multă, jelește un
flet care s'a spînzurat ori s'a înecat.

Mai marele vînturilor e flacăul cel frumos.

Vîntul nu bate numai în aerul Domnului Dumnezeu
nostru, în raiu, unde locuiesc sufletele dreptilor și în mor
mînt, unde sălaşluște toată suflarea, bogatul ca și saracu,
Imparatul ca și soldatul.

Semnele de pe care se cunoaște cînd are să bată vîntul
sînt: Cerul roș cînd asfințește soarele, și cînd visezi noaptea
șerpe.

Vîntul suflă ori mai încet ori mai tare.

Cînd vîntul suflă foarte încet, de ne dezmiardă fata ou
flarea sa, aducîndu-ne mirosul florilor și răcorîndu-ne
căldura cea mare a soarelui, avem *abureala*. Abureala nu
primavara și vara.

Cînd el suflă mai tărișor, de poartă frunzele copacilor
suflă fulgii de pe jos, avem *vîntișor*.

Cînd vîntul suflă de poartă crengutele copacilor avem
de poartă cracii mai groși și suflă colbul de jos e *vînt mare*.

Cînd vîntul vine repede și puternic de rupe cracii copaci
lor, de strică stoguri și descopere casele, atunci avem
vîntoasă.

Furtuna e vîntul însoțit cu ploaie, trăsnete și fulgero. Nu
face mari stricăciuni.

Givornița e un vînt însoțit de vicol și omăt. Givornița
se mai zice și vijelie.

... se zice vîntului puternic și rece ce suflă iarna de-a lungul tarm muscalilor, și care lăsuțește dese ori zapada.

Vîntul e un vînt ce se formează vara în vreme de secetă și care suflă numai pe anumită porție de loc, învîrtindu-se și formînd niște sururi (trombe) lungi în aer. Vîrtejurile iau în ele diferite lucruri mai ușoare ori mai grele, după tăria cu care se formează.

Vîrtejul e un vînt stăpînit de dracul. Pe unde se vede un vîrtej este în mijlocul lui și un necurat. Cînd dă peste cineva ce vîrtej trebuie să-și facă cruce, să fugă ucigă-l crucea. Cine are și are meșteșug, poate prin-le pe dracu din vîrtej. Prinderea lui se face stupind în vîrtej de 3 ori și legînd cu un bricinar¹⁾ 3 noduri îndesate. Cînd vîrtejul trece, rămlă pe dracu legat de bot ca cum ar ținea un cal de căpăstru. Altmînd de și-i cum, și de ești om purtat în lume, îl poți face pe dracu să te îmbogățească, fără să fi a lui; de nu, te înalță.

O dată, peste un om pățit și purtat în lume, dă un vîrtej. După cum v'am spus, prinde pe dracu cu bricinarul. Omul intră la tocmală cu omul, că ce să-i dea să scape? Omul îi ceru: să nu se amestice în trebile lui, nici el nici cormorații lui, să nu mai vie prin meleagurile acelea cît a fi lumea, nici el nici ceata slugilor lui, și să aibă voe a scoate de la poire trei suflete. Dracu crăpa de ciudă, și se ruga de om să nu-l chinuiască cu fleacuri de aste, ci mai bine să-i dea 2 saci de galbeni. Omul nu primi și tirila pe dracu să-l ducă la biserică să-l călugăriască. De teamă să n'o pată cu omul, se legă să țină cele 3 cereri ale omului și de-atunci pe meleagurile acele nu mai vezi răutăți și mișelii.

Altă dată, dă un vîrtej și peste un om mai lacom și mai purtat în lume. El știa cum se prinde dracu din vîrtej și cum v'am spus, numai ce-l prinde. Dracu făgădui omului 2 saci de galbeni ca să-i dea drumul, și omul — lăcomia se

1) Bricinarul se cheamă așa ce o petrec țaranii prin bata ismenelor și a cioarecilor.

rele că l-a povătuit așa — primi darul de la dracu. Cum s'a văzut dracu slobod, pe ici i-a fost drumul, iar omul când a căutat în saci să vadă galbenii, a găsit găinași de găina.

Virtejurile când dau peste copil mic le face mult rău. În unii copii dracul din virtej intră și aceste suflete slut pe vecie ale lor.

Când vezi un virtej că să apropie de tine, fă-ți cruce și sto peste, că el fuge.

Vînturile rele sunt niște vînturi însoțite de duhuri necurate. Ele bat numai prin anumite locuri. Când peste un om dau asemenea vînturi, îl încuneste, îi strimbă gura și nasul, îl muște, îl împodobește cu bubo rele, în sfîrșit un om peste care dau asemenea vînturi, teafăr nu scapă.

Omul peste care dau vînturile rele se *vîntuește* (are vîntu eala, s'a vîntuit).

Cînd animalele se *vîntuesc*, căci nici ele nu scapă de vînturile rele, apucă cîmpii și nu le mai găsești.

Cu vînturile rele umblă mai multe ori *Ielele*, care fac omului multe rele — peste un om care a dat ielele să zice că l-a *vîntuit Ielele*. „Lua-l-ar Ielele” înșamnă că pe cel ce să blamate-mă, să cală minia acestor zine rele făcătoare.

Vîntul turbat suflă sus, sus, de-asupra vîntului istui-laut. La el nu ajunge de cît cloclia. Cînd ea dă peste vîntul acesta, să coboară jos, turbă și dînd peste ea un cîne o minincă și de la ea să umplu și dobitoacele celelalte și chiar omul. — Vîntul turbat nu suflă nici odata pe pămînt, că de-ar sufla, numai oameni și dobitoace turbate ai vedea.

M. LUPESCU

1). Credințele acestea despre vînt le-am cules din satele: Broșteni, Bogdănești și Spătărești, județul Suceava.

Descîntece

De bubă, de grumăzare și alte uramuri.

Preclătătoarea repetă de trei ori: „Rogu-mă de sf. Sîmbătă, sf. Duminică, sf. Luni, sf. Marți, Sf. Mercur, sf. Joi, sf. Vineri”, apoi zice: Ești bubă bubelor, puiul ciunelor, din urechile capului, din fața obrazului, din lumina ochilor, din albul ochilor, din măduva dinților, din trup, din cuvîntu-î, din brînoî, din picioare, din cap, din inimă; *repasate — părăsate* ca roua de soare în tărîmurile goale! că cu mătura te mătur, cu cuțitul te spintec, cu pelița lui Hristos în mare te arunc.

Bubă leneoasă, bubă obrintioasă, bubă șferhintioasă du-te în om din onse. *Repasate — părăsate* ca roua de soare în tărîmurile goale. Ceas slab, cu orbanu, cu pojar și cu nimaș, cu potcă vie și cu nimaș, *vă* (mergi, du-te) ca roua de soare în tărîmurile goale.

În de maica sînta și fiuțul, de tăria cuvîntului, de a descîntecului sînt, ca de maica sîntă și fiuțu. *Împare* cu bubă cu vînt, cu ceas slab, cu minătură, cu blăstăm; *vă* ca roua de soare în tărîmurile goale; că cu mătura te mătur, cu cuțitul te spintec, cu pelița lui Hristos în mare te arunc; cu suflu te suflu, cu scuijit te scuij. *Vă* ca roua de soare în tărîmurile goale.

Vînt alb străpungoi, roșu, galben, vînat, verde, de răsărit, de apus, de mează-zi, și mează noapte, ești din capu-î, din picioare-î, din umu, din șele, din măruntaie. Grumăzare albă, roșie... 1) spurcată, necurată, obrintioasă din grumazi, du-te ca roua de soare în tărîmurile goale.

Murșei în pădure roșie, tăieî rudă roșie. Cînd dăduî cu cîntec roșie să ciuntăî grumazare roșie din grumazul lui X.; grumazare albă... năsădită, perî din trupul lui.

1) Se repetă ca mai sus, spîndu-se „grumăzare” în loc de „vînt”.

Friguri bolundare, friguri boale de lingoare, vărsat negru, dnceți-vă în codrii pustii, de pe om și trupul și singele lui, că cu mătura vă mătur... (*se repeta ca mai sus*). Ametală, întunecoală, nădușală, buimăceală, beție, surzie, năucie, litcă, tusă, ghungliuș, vint, bubă, *schelita*, *ulărita*, sgricîu, tremurare, armurare, vint cu minătură, cu blăstăm de la *vrașmanse*, va ca roua de soare în țărmurile goale. Să-l fie lona țării cuvintului, descîntecul sfîntului, maica și fiutul, vin strecurat, țipoiu de grîu cîrat, argint spălat, aurul strecurat, soarele curat. Tatăl, fiul, bunul D-zeu carele l-a luminat și l-a botezat să-l fie de leac, să rămîna vindecat cum mă-sa l-a născut, cum a fost de la început. Ești bubă albă din grumazl... Să ești bubă din poș, din codru, din rîu, din grîu, din noroiu, din vîi. Ești bubă din vale, din cale. Să ești bubă Vă'n vint, ca roua de soare în țărmurile goale. Bubă lenioasă, bubă obrintioasă, din port, din cuvint, ești, fugi! Din deochetură de moere, de fată, de barbat, de romin, de unгур, de neamt, de sîrb, de armean, de grec, de turc, de muscan, de italian, de spurcat păgin (jidă). Ești părăsete ca roua de soare în țărmurile goale. Să ești din plîns, din rîs, din amarală, din voie bună, din somn, din trezie, bubă cu zgaibă, bubă cu vint, bubă cu smincitură, bubă cu poteă, bubă cu orbiu, bubă cu săgeți... ești și perî ca roua de soare în țărmurile goale. Nu-l orbi, nu-l bolunzi, nu-l fulgera, nu-l săgeta, nu-l lutepa, nu-l înghîmpa, că nu-l de a te adapare, de a te cinare, de a te prinzire, nice de a te alinare, precum nici de a te portare. Nu bate ca cînele, nu circii ca găinele, nu bou cîni că vîntul, nu vijui ca apa, nu tremura ca varga; cu euțitul te spintec, cu mătura te mătur, cu pelița lui Hristos te arunc în mare. Ești din cap... din toate din asîmănare, în fundul mării te așeză, te alină, te odihnește, că acolo îl e locul și rîndul. Ascunde-te de toate insectele, gongutele, rîmele și vermi. Ascunde-te cum s-au ascuns țâul cîlm are cu gunoaele sale de pe apa cea vihoare (unele descîntătoare zic bioare). Și te ascunde ca apa Iordanului în fundul pămîntului. Cum nu are putere să răsără grîul de vară din țărmurile

...ve goale nesămănat nici un fir, pînă-l lume să n'abă putere
 ...mal întoreci în om luapoi. Blăstăm, minături, du-te cloco-
 ... în țărîmuri de mări ca vrabia, mierla, sturzu, ca rîndu-
 ... n'cuibul său. Cum își întorec păsările oule 'n cuib cînd
 ... să te întoreci din oasele lui X. Du-te clocește în
 ...mării, pe acolo-ți fie locul — Du-te, zboară în munții
 ...gugului, precum a rămas găacile de păsări în cuiburi, așa
 ... și tu (boala) prin pietre și stanuri.

Un om negru cu o față neagră despletită, cu corbaciă
 ... cu 2 pogănicel negri; un om negru cu o față neagră,
 ... și cu jug și răsteiele negre; tinjala, țileguța, plug
 ... negre, a mîrs avînd după nu sat tot descîntînd, trăgînd
 ... neagră, să nu între acolo ciuma 'n sat. Să fie omul
 ... ca precista, ca soarele, că D-zeu l-a luminat; din focul
 ... să aibă leac ca maica sîntă și ca fiuțu, să fie să-
 ... și cu leac ca și D-zeu ce l-a dat.

Mă rog de doamna și sf. Duminecă, sf. Lună... de sf. Sim-
 ... și de toate la olaltă, zile rugătoare, închinătoare, de a
 ... închinăciune și alinare, slujbe și botezare. Ducă-se de pe
 ... în codrii pustii, în codrii Hațegului, unde cocoși roșii nu
 ... vacă neagră nu rîjește, săcure nu ciocănește, fete chică
 ... supletește, pasări nu ciuciulește, om pe D-zeu nu pomeneste.
 ... să mergi să te răsipești, de om să te ferești ca de maica
 ... și de sîntu. Mă rog de doamna biserică, de d-na Psal-
 ... de Apostol, de Evangelic, de clopot, de bufariu, de ca-
 ... de țingalău, de vinul liturgiei, de tămie, de chidelniță,
 ... de fumul tămiei, de prescure, de dar, de altar, de
 ... busuioc și feștuice, de străni, de pistol, de antimis,
 ... și anivon, mă rog de a lor slujbă, închinăciune, în-
 ... înaltare, de a toacei, de a bisericei, de a apeii, de a
 ... de a frunzei, de a erbei, de a zorilor de ziuă,
 ... de a lucasărului, de a stelelor, de a lunei, de a luminei, de
 ... cu suflăte, de a raiului cu dreptii, de a soarelui, de
 ... de a sf. Petruului, de a lui D-zeu slujbă, închi-
 ... înaltare, închinare, botezare, sfințire, iordănire, po-
 ... și de a mea descîntătoare. Ducă-se de pe aicea ca

roua de soare în tărnușurile goale. Du-te că te mîin din porocul lui D-zeu, trei sf. ierarchi: Vasile, Grigore și Ioan, cu un sf. Arseni, cu maica slută, cu Ioan Botezătorul, cu Prorocul cu apă botezătoare care a luat prapore, cădelnița și a trecut muntii cei pustii. Cu prescura, cu sfeșnicile slujind, botezând, cîntînd, mîntuind și izbăvînd oamenii de cei răi. De porocul Paștilor, a sf. Georgiului, de a Amparelui și a Rusaliilor: sf. Petru, sf. Maria, sf. Foca, Mărina Măcinică - Tîcătoarea, Cîrcovul pasărilor — Filimon, sf. Andrei, sf. Vinere, Ispășul Sîmedru, Strehenia, Haralampie, Anton, Precup, Ornic, sf. Miculae, Sava și sf. Barbura, Cununa anulului, sf. Toată Marele Vasile, Capul primăverii Sîmbăta de Paști, Constantin și Elena, și Sînzlenele; Achim, Nicodim și Ana; Maria Magdalina, Iacob și Solomie. Ducă-se de pe om huda, neșutul, ura, boboanele, mîiturile în codrii Hăteșului. Du-te vînt cu nebun vînt, cu ciurma, vînt cu vîntoase, vînt cu șolomei, vînt cu foaș, cu șercan, cu rosuri, cu minători, cu bobonidii, fermecători. Fugi de pe om ca roua de soare în tărnușurile mare goale. Fugi! fugi! fugi! (Descîntătoarea scripă la dreapta și la stînga) cu a tuturor sfinților rugăciuni ispășite-te! Doamne.

Descîntecul de la mine, leacul de la D-zeu. Amin!

(Din Vașcău, Comitatul Bihorului, în Transilvania)

Vasile Sala,
dascăl român.

DE STRÎNS

Mi s-o pornit X. de acasă pe cale, pe cărare, gras și frumos dar la mijlocul drumului mi l-o întîlnit *strînsu* cu *strînsu* moroiu cu moroaica, potca cu poteoaica, șburătoriu cu șburătoroaica, diavolu cu diavoloaica, și jos trîntitu-l-aū, camu morsoeăitu-i-aū, ochii paingănitii-i-aū, stogeale otrăvitu-l-aū, spetele încordatu-l-aū, peptișoru rădicatu-l-aū și în chip

s-apuci di treabi. Dumnedzãl dupa ei li-o pus pi tãti in ladã o inchidi cu capacu și puni pi cocãstire si șadi pi capac, și si alvi griji ca nu cumva si scãpi v-o gînganii. Anu el vici cocostireu s-o dus pintru dînsu. Pini si umbli el, cot de ladi, *tulea* bãeti, și pi icl ti-I drumu și ca mãi ba si dei cu cocostireu.

Dumnedzãu dac'o vãdzut așã, l-o blastama(t) pi cocostireu cît a ei el ș-o trãi si strîngi șarki și broaștili și si li pãlari in ladi.

Și di-atunci, oamini bunã, umbli cocostireu dupã șarki și dupã broaști si li mînfeci.

(Auzitã intocmai de la C. Stupeanu, din comuna Belcești, jud. Iasi)

A. VASILIU

HAGIOGRAFIA POPULARĂ

II. Sfîntul Dumitru

Sfîntul Dumitru era un cîoban, ce-ș avea turma in mijlocul unui codru mare.. El nu nu știa cã mai sint oameni. Cînd se ruga lui Dumnezeu, se ducea la o cîoatã și sãrind de trei ori peste dînsa, zicea: „aceste sint a tale Doamne”, și mã sãrind și a patra oarã zicea: „asta este a mea, Doamne”. Apoi se ducea dupã turmã.

Intr-o noapte a visat cã mai sint oameni ca dînsul, și dimineata a pornit ca sã vadã și el pe cel-lanți oameni. Cînd s-a intimplat, era intr-o sfîntã Duminicã. El mergînd dintr-un loc de-a dreptul: peste ape, peste ripe, fãrã sã pice in fundul rîului și fãrã macar sã se ude, cînd trecea peste ape. In sfîntã a ajuns intr'un sat. El vãzînd cã mai mulți oameni se bagã intr'o casã și nu mai es, a intrebat de unul. eã ce oare e aceea? Acela l-a rãspuns, cã-i biserica. S-a dus și el la bisericã. De el vedea la oameni un fel de gãmuețe (desagi) in spate. Atunci ș-a umplut și el un sac cu pãe și și l-o pus in spate, pentru ca sã fie și el ca cel-lanți oameni. Ș-a intrat cu sacul in spate in biserica.

Oamenii îi zicea să lăpede sacul, ș-apoi să între în biserică: dar el îi întreba, că el de ce nu-l leapădă. Oamenii credeau că e nebun. Ceea ce vedea ciobanul la oameni, era pacatele lor. El le vedea, dar oamenii nu, căci erau păcătoși. Toți oamenii și toate femeile rîdea și șopteau în biserică, afară de cioban, care ședea ca sfîntul. Într-o strană ședea diavolul și îl iuxema pe toți acei care rîdea și șopteau în biserică. El îl văzînd că ciobanul nu face nimica și n-are să-l poată iuxema, o apucat cu dinții de o piele de bivoli și trîgînd odată șapă una .. Nime n-o auzit și nime n-o văzut: da ciobanul rîzînd și auzînd, o ris. Atunci l-o însemnat și pe dînsul diavolul, o-o ris în biserică. Cînd s-o întors înapoi și trecea peste rîpe, se cufunda pînă la genunchi și în apă intra pînă la glezne. El văzînd c-o greșit înaintea lui Dumnezeu, s-o hotărît să nu mai easă la lume, că-l plină de pacate.

După mai mulți ani l-o găsit oamenii mort în stîină, fără să îl putrezit. Apoi l-o îngropat, și în locul stîinei o făcut o biserică; ear pe dînsul l-o cinstit ca pe sfînt după cum este și astăzi.

N. TROFIN

(Auzită din gura lui Enache Ciobanul din satul Ghergheleu).

III. Sfîntul Ion

Odată nevasta unui om a născut un copil. El a luat copilul și s-a dus cu el prin lume ca se găsească pe cineva care să i-l boteze. Cum mergea pe drum, iată că întîlnește pe S-tul Ion stînd lingă o apă, și S-tul l-a întrebat pe om de ce umblă; iar el i-a spus că caută pe cineva care să-l boteze copilul. S-tu Ion a zis că i-l botează el, l-a luat din brațele omului și l-a botezat lingă un pom.

Ca dar i-a dat un toiag, un fluer și o vacă, însă pe toate le a lăsat lingă pom, ca să le ia băiatul, cînd s-a face mare.

Cînd era de 17 ani băiatul, tatăl său i-a spus cum: a fost

botezat lângă pom de S-tu Ion; atunci el a plecat de la părinți și ajungînd la pom a găsit toiagul și fluierul. A plecat cu acestea mai înainte după urma vacii și a găsit o cireadă a cărei păzitori erau trențeros îmbracați, și copilul a întrebato cui este cireada, iar păzitorii au răspuns că este a unui om.

S-a dus mai înainte băiatul și a găsit altă cireadă, ai cărei păzitori erau îmbrăcați ceva mai bine, și a întrebato și acolo cui este, iar el i-a răspuns că este a unui om.

S-a dus tot mai departe și a găsit altă cireadă, ai cărei păzitori erau îmbrăcați bine, numai cu postav. A întrebato și aici a cui este, și vaca dăruită de S-tu Ion era aici. Ea cum a văzut stăpînul, l-a cunoscut și i-a zis că de ce n'a venit mai de mult că tare îl doria. Ea i-a spus stăpînului că are un boi, care îl va omori cum îl va vedea, de aceea l-a ascuns și cînd a venit boiul, mama l-a trimis spre răsărit spunîndu-i că acolo este omul și el s'a dus, însă nu l'a găsit. Cînd a venit de acolo, l-a trimis spre apus și nu l'a găsit nici acolo, iar cînd boiul era ostenit de drum, mama lui i-a arătat omul.

Atunci boiul i-a zis că a avut noroc că de-l întilnea cînd nu era ostenit, îl omora.

Vaca după aceasta a spus stăpînului, că ea are să moară, însă el să-i ia pielea și să o tîrască după el, că așa are să se ducă toată cireada după el acasă, iar la ape să arunce toiagul și se va face pod, ca să treacă. Așa a făcut omul, și s-a dus acasă cu cireada dăruită de S-tu Ion și acum este om bogat.

(Tonea, jud. Ialomița)

S. POPESCU

Strigate în joc

284. Intră popa în altar
sărind ca un armăsar,
și citește, și citește,
cu ochi n femei sticlește.

285. Cosese popii la ghisdol,
dracii se țin după el,
și cînd pleacă seara-acas'
sînt în urma lor cu'u pas.

286. Fă cumnată, fă cutare,
 ai şi tu o fată mare;
 dar de ce-î groasă la şale?

A mea e lungită 'n pat,
 moru-afurisit jurat.
 M'am crucit, m'am închinat,
 că sînt multe-aşa în sat.

287. Tiganul, de tigănie
 nu şi mai uită pe vecie:
 s'ajungă chiabur, bogat,
 tot pleacă să ceară 'n sat.

288. Fudul cu capu 'ntr'o
 parte
 e'nvâtat şi el la carte.
 Prunzuliţă trei ciupercei,
 la l. drace, de pe poteci,

289. Nu căta că sînt pitic,
 dar la fapte sînt volnic;
 nu căta că sînt bătrîn,
 că la drum sînt iute, tun.

290. De-o vrea lelea, dă n'o
 vrea,
glucră mă trag la ea;

măcar de mi-a sparge capul
 eu mă duc ca să-î dreg patul.

291. Am nevastă frăţioare,
 nute şi alergătoare:
 de l-olū pomeni de muncă,
 intră 'n casă şi se culcă,
 şi se'nvăleşte cu sacul
 şi doarme pîn'o ia dracul.

292. Mărită-şi Vladu fată,
 şi-î dete averea toată:
 o căldare în fund spartă,
 o cătea cu doi căţei,
 o tiroagă de bordei
 şi două tingi de ardei.
 O dete unul proprietariu:
 de tot satu-ales văcariu.

293. Aşa-î moda pe la noi:
 să jucăm doi cite doi,
 şi să nu fim răsfiraţi
 ca nişte destrăbălaţi.
 Aşa-î moda dunăreancă:
 ţăranul lingă ţarancă,
 ochi în ochi, umăr la umăr,
 şi'n horă cu soţ la număr.

Din com. Adameşti jud. Teleorman.

Mib. T. Adameşteanu.

Om u l roșu

A fost odată ca nîc odată, că de n'ar fi fost nu s'ar povesti. A fost un moș, bătrîn în bătrîn nevoe mare, și avea trei feciori. Se întimplă să moară moșul; iar feciorii săi îl îngropară după obicei. Ne avînd nici babă nici fete, îl tînăia feciori. Adona zi după ce l'îngropase, ducîndu-se feciorii să l'tînăie, l-au găsit desgropat. S'au vorbit între ei ca să păzească și să vadă cine vine de-l desgropă. S'a dus mai întîi fratele cel mare să păzească, dar culcîndu-se a adormit și nu s'a mai pomenit decît a doua zi dimineață, cînd a găsit pe tatăl lor iarăși desgropat. A doua seara a venit fratele cel mijlociu să păzească; însă și acesta, ca și fratele cel mare, a adormit și nu s'a deșteptat de cît dimineața, cînd a găsit pe tatăl lor iarăși desgropat. A treia seară a venit rîndul și fratelui lor cel mic ca să păzească. Acesta a luat o bardă cu el, a tăiat mărăcinii și a pus pe mormîntul tatălui său și s'a culcat peste el, așa că întepîndu-l n'a adormit.

Peste noapte numai ce vede venind ca o flacăre roșie — aceea era omul roșu —, iar a zvrilit cu barda și l-a tăiat la picior și cînd s'a sculat dimineața s'a dus la frații lui și le-a spus — Apoi luîndu-î și pe ei și s'a dus după dîra de sînge. A luat cu ei și o traistă în care a pus merinde pentru drum. Alergînd pe drum prin pustii aî adunat în drumul lor tot felul de burueni și le aî pus în traistă. Mergînd ei mult de tot aî dat de un lac cu vin, lîngă cari aî stat de s'aî mai odihnit, aî mîncat și aî băut.

Fratele cel mare n'a voit să mai meargă și le-a zis să se ducă ei mai departe iar el îl așteaptă acolo. Așa că a rămas. Fratele cel mic i-a zis că, cînd se va întoarce el să-l găsească mîncînd ca pisicele; iar el a plecat cu fratele cel mijlociu mai departe. Și s'aî dus, s'aî dus pînă ce aî dat de un lac de miere. Aci aî stat el de s'aî odihnit, și aî mîncat miere. Fratele cel mijlociu a zis că el nu mai merge și rămîne la

cel mic i-a dat un corn de prescură și i-a spus că el se va întoarce să-l găsească miorlăind ca pisica, iar el a plecat mai departe tot pe dăra de sînge, și s-a dus până ce a ajuns la omul roșu. Aici a început să strige: Doctor mare de vînzare, doctor mare de vînzare. Omul roșu auzind a poruncit slugelor și l-a chemat în casă, l-a așezat pe picior și i-a spus de-l poate tămădui. El i-a zis că l-tămăduiește. A pus buruienile din traistă, le-a fiert bine și i-a făcut băi și oblojele la picior, și așa în cîteva săptămîni l-a vindecat. Omul roșu mulțumit că l-a vindecat, a luat un mosor de aramă și puindu-l c-un cap în gura băiatului, și apoi cel-l'alt a început a sufla, iar băiatul înghițea mereu. Apoi l-a întrebat: ai priceput ceva? Da am priceput. Apoi l-a luat un mosor de argint și a suflat și a suflat, apoi l-a întrebat de a priceput ceva; iar i-a răspuns că a priceput. Apoi l-a luat un mosor de aur și tot așa i-a suflat și iară-și l-a întrebat de a priceput; iar el a răspuns că a priceput. Pe lingă aceasta omul roșu l-a plătit bine, i-a umplut traista cu pline de ale mîncării; iar băiatul i-a mulțumit și a plecat îndărăt.

Vîntul înapoi după un timp a ajuns la lacul de miere unde se aflase fratele său cel mijlociu, și găsindu-l abia miorlăind ca o pisică din pricina foamei, i-a dat de a mânca și așa s-a întors iarăși. Apoi a plecat și cu el. Ajungînd la lacul de vin a dat peste fratele cel mare, care și el în atît flămînzise că abia vorbea miorlăind, i-a dat și lui de a mânca și întorcîndu-se bine au pornit și au mers și au mers pînă ce au ajuns acasă.

Ajungînd ei acasă, spuse fraților săi că în satul vecin cu ei lor se face un tîrg mare. Că el are să se facă un berbec de aramă și ei să-l ducă să-l vînză; însă cel ce ar vrea să-l cumpere să nu-l dea pînă nu le-o face grămada de bani cît el să nu-l vînză; apoi la omul roșu să nu-l vînză, ori cîtî le va da. S-a dus cu el la tîrg și nu l-a vîndut, căci nu a găsit nimeni să facă grămada cît el; ci numai omul roșu.

El l-a adus iar acasă.

El l-a spus că se face tîrg la alt sat vecin, că el are să

se facă un boti de argint și că să nu-l vinză pînă nu va face grămada de bani cît el de mare; iar la omul roșu să nu-l vinză.

Nici la acest tîrg n-a putut să-l vinză.

Venind acasă, spuse fraților săi că într'un sat mai departat de al lor are să se facă tîrg. El are să se facă un cal de aur și să nu-l vinză nimănui pînă ce nu le va face grămada de bani cît el de mare. La tîrgul acela a venit și împăratul țării, și văzînd un cal așa de frumos, a făcut grămada de bani cît calul de mare și l-a cumpărat și l-a dus la palatul lui și l-a băgat în grajd; iar ca mîncare nu-l dedea decît spuză, căci așa îi spusese cei ce i-l vînduse, și apă să nu-l dea, căci plesnește.

S-a întimplat să se facă o nuntă; iar feciorul împăratului a cerut calul de aur de la tată-său, ca să se ducă și el. Tată-său nu vru să i-l dea, căci avea să treacă o apă și îi era teamă ca nu cum-va calul să bea apă și să plesniască. Feciorul său stăruia și se rugă mult de el să i-l dea că are să-l păziască să nu bea apă, și ast-fel îl înduplecă.

Cînd fu însă să treacă prin acea gîrlă, calul s'a pus la bănt apă și bău pînă ce plesni, deși feciorul împăratului îl bătuse să nu bea.

După ce a plecat feciorul împăratului, el s'a făcut om și s'a dus acasă la frații săi.

Ajungînd acasă spuse fraților săi că are să mai facă un tîrg la cutare sat. El are să se facă un cocoș de aur și să i ducă să-l vinză; însă să nu-l vinză nici la omul roșu și nici împăratului. El îl vîndu unui om vecin cu casa împăratului. Cocoșul săria mereu în curtea împăratului. Omul de necaz l-a tăiat; iar măruntaile le-a aruncat în grădina împăratului, și din ele a crescut o floare foarte frumoasă; din floare el se făcea om și venea seara de stetea de vorbă cu fete împăratului. El o învăța ca să scoată floarea cu rădăcina și s'o pue într'un ghiveci și s'o pue în odaia ei și ast-fel el nu putea fi zărit de nimeni. Fata făcu așa după cum o învățase. El stătea toată noaptea de vorbă. Împărăteasa

peste ea vorbă în odaia fle-sa; însă nu știa cu cine vorbește. Ea nu putea vedea cine e în odaie s'a uitat prin gaura de la ușă și când ce se văză? Era un tânăr frumos de tot. Adoua zi a întrebat'o, că cu cine vorbește ea noaptea; însă fata n'a putut să-i spună nimic. Împărăteasa spusese tatului său tot ce a văzut și văzut în odaia fetelor și că ea nu-i spune cu cine e tot. Apoi și-a dat cu părerea că acel tânăr va fi un om rău care e din floarer în odaie. Ca să se încredințeze în puncte fi așa, pe când fata vorbea în odaie, el s'a uitat la floare și a văzut că floarea lipsește și acum s'a încredințat că acel tânăr tot din floare e.

Au stăruit adoua zi pe lângă fată să scrie acea floare, că ea nu o pot suferi, orî mai mult nimic. Ea însă a început a plânge și a se văita, că atita floare frumoasă are și ea cu ea și mai trece uritul. Când s'a inserat l-a întrebat pe băiat, să o ia și să arunce, că tată-său și muma-sa stăruie să arunce floarea. El a spus: Când îți va mai zice să arunci floarea, să te faci bănușă și să eî ghiveciul să'l trîntești jos, și din el are să faci o baniță de mei, trei hoabe are să între în papucul tău, iar tu să te dai jos din pat numai de cît și să'i dai papucii în picioare. Adoua zi când mămă-sa zis să arunce floarea, ea s'a supărată, ia ghiveciul și'l trîntește în mijlocul casei și din el face o baniță de mei, din care trei hoabe a intrat în papucii fetelor. Ea numai de cît și-a luat papucii în picioare. Tatăl ei a pus de a adunat meiul și l-a dat la pasări. De atunci înainte în fie-care seară din hoabele de mei eșia băiatul. Tatăl ei o întreba mereu, că cu cine vorbește; însă ea nu o spunea. Azi așa, mline așa, pînă în cele după urmă le-au spus tot și că ea nu mai poate trăi fără el: așa dar s'o mărită după el.

Tatăl ei a primit, și așa el s'a făcut și a rămas pentru ea d'una om. Apoi au făcut nuntă mare împărătească de care s'a dus vestea în toate părțile.

(Auzită în comuna Grindu, județul Ialomița)

DOBRE ȘTEFĂNESCU

Un leac contra răului copiilor.

În „Șezătoarea” s'a vorbit despre „Răul copiilor” boală ce cuprinde pe copii între 1—7 ani, primejdioasă pentru copilul poporului, căci le strică peptul și-i slutește. S-a spus atunci că cel mai bun leac contra acestei uricioase boli ce apucă pe copiii mai ales la finele lunii, sunt descintecetele și scăldăturile cu *buruenți negre*. Mai este însă un leac contra acestei boale, ce l'am putut capata cu mult greu de la un moșneag.

Răul copiilor se scrie pe o hârtie, care păturită și făcută mică se coasă într'un săcuet ce se poartă la git. Unele mame o pun în pernuta ce se pune copilului când se culcă, sub cap, iar altele în albie. Iată ce se scrie în acea hirtie:

„În numele tatălui și al fiului și al sf. duh, amin.

„Eu sfântul Arhangel Mihail, pogorîndu-mă Elionului întâmpinat-am pe *Avizuha*, aripa Satanei, și era foarte groaznică, părul capului ei pînă în călcăe, minele ei ?I erau de fer, unghiile la mîni și la picioare ca săcerele, ochii îi erau ca stelele. Și o întrebă arhangelul Gavril: „de unde vii tu duh necurat și încotro mergi și cum îți este numele tău?„

Eară ea a răspuns: „Eu sunt *Vașca Avezuha*, aripa satanei și mă duc în Bitleemu Iudeei că am auzit că vre să se nască prunc pe Isus Christos, din Maica fecioara Maria, și m'au să o smintesc pre ea“.

Atunci o lua Arhangelul Mihail de părul capului ei și o legă cu lanț de fer și i-au pus paloșul în coastele ei iar ea a zis: „întâi mă fac *Fuqriu* și broască și miță și cioară și porumb și săgeată groaznică și așa intru prin casele oamenilor de le îmbolnăvesc pruncii și dobitoacele le omorî în pripă; și am 19 nume și unde sînt numele mele scrise mă pot apropia de acea casă 19 mile de loc. Întâiul nume e *Avestița*, aripa satanei II. *Navodoria*, III. *Solomon*, IV. *Silho*, V. *Licalja*, VI. *Carmila*, VII, *Miha*, VIII. *Lipha*, IX. *Cripa*, X. *Sloco*

VI. Buză, XII. Natacla, XIII. Nucarda, XIV. Hubiba, XV. Huba, XVI. Ghiona, XVII. Şalla, XVIII. Dlhana şi XIX. Sanca. Şi unde sunt aceste nume ale mele scrise nu mă pot apropia de acel loc 10 mile de loc.

Atunci la o zi Arhangelul Mihail: „Eu îți spun ție și te jur cu numele Domnului nostru Isus Christos Dumnezeu, să nu ai putere a te apropia de robul lui Dumnezeu X., nici de slujitorii lui I. G., nici de glotoșii lui, nici de dobitoacele lor.”

Eu nu zis D-zeu să te duci în munte pustiu, unde nu locuiesc nimene, nici cucuși nu cîntă, în petre săci acolo să-ți faci locuința în vecl.

Eu iară te jur cu numele Domnului nostru Isus Christos și înălțarea lui Maică, pururea fecătoarea Maria și cu Ioan Botezătorul și cu cei 12 proroci și cu cei 3 erarhi: Vasile cel Mare, Grigore Bogoslovu și Ioan Zlatău și cu Maftei, Marcu și Marcu și cu cei 10 evangheliști și 3018 părinți de la Nigheea, cu sfântul marele mucenic Gheorghie și sfântul Dumitru și erarhii Neculai, Theodor, Stratilat, Haralampie, și Ioan de la Suceava și cu toți sfinții în vecl, amin. Și să te poroc pre tine degetul lui D-zeu care a certat pe vrăjitorul lui Faraon. Iară robul lui D-zeu X. cu I. G. să trăească cu răzătoare și cu pace nevîntuiri de tine, și tu Sancă să te duci în iad, în iad unde se muncește Iuda cu slugile lui, amin.”

Această hârtie trebuie să se scrie numai de oameni bătrâni și de un copil, căci dacă o scrie unul cu copil sau un bolteiu, nu se poate lipi de casnicii celui ce o scrie. Sub scrisoarea se face chipul crucei cu literile chirilice IC XC, chipul Arhangelului Mihail și chipul Sancăi. Arhangelul e cu sabia în talia și ține pe Sancă legată în lanț.

Cel mai mulți scriitori a acestui leac îl scriu cu litere chirilice și rar unde mai găsești alte un asemenea odor. Ei fac rugătorie cu asta căci fără un leu sau mai bine nu-l scriu. În mine, cu toate că nu-mi trebuia pentru scopul ce credeam să mă țin aproape îndoit taxa de mai sus, căci alt-fel nu puteam avea acest chip de a tămădui boalele.

M. Lupescu.

Povestea Lupului

Pe cînd făcea D-zeu dobitoacele de pe pămînt, iaca vine la el dracu.

— Doamne, zise necuratul, dă-mi și mie voie să fac o vietate. Și fiind-că Dumnezeu era învăluit cu treaba și e și bun la inimă, dete voie dracului să facă pe lup.

Dracu se duce a casă și face din lemn un lup est o cașă de mare, și vine de-l arată lui D-zeu cum l-o făcut de bine. D-zeu văzînd o lighioae așa de mare, povățui pe Dracu să-l mai micșureze, să-l mai cioplească, să-l facă în sfîrșit mai pe gustul sf.-sale. Dracu ascultă de poronca Ziditorului tuturor făpturilor văzute și nevăzute, și după ce-l isprăvi, venit iar la D-zeu. Domnului nu-î plăcu nici amu făptura dracului.

— Fă-l est un cine de cei mari, îi poruncește necuratului. Spurecatul minios se întoarce acasă și făcu cum i se poroncise, căci de frica Domnului se inspăimînta, și făcînd lupul est un cine de cei mari îl aduse lui D-zeu să sufle viața în el.

Bine-cuvîntînd Domnul lemnul cu intrupare de lup, el est făcu viu. Dracu văzîndu-și făptura, o povățui să minince pe D-zeu. Lupul începuse să hîrie și să se răpadă la Ziditorul lumii; D-zeu atunci poronci lupului să-și minince stăpînul și lupul o tuli după dracu.

Dracu, de frica lupului, o ie la sănătoasa și fugi dracu, fuga și lupul după el. Cum fugea el, ie 3 peri și-l zvirle la urmă. Lupul, din gol cum era, se acopere cu păr. Dînd de un iaz se viră în el și lupul văzînd un flăcău îl sfirtică pe el în locul Dracului.

Și de atunci a rămas ca lupul să minince oi, cai, vite și a și cîte-odată să minince și draci sub formă de om. Și de-accea, fiind-că are peri de drac, ochii lupului strălucesc noaptea cu două lumînări.

M. LUPULUI

(Povestită de elevul Catinariu P. Dumitru din clasa V-a a școlii din Broșteni).

**Ce tot umbli de la pom la pom,
ca cascarea din om în om?**

Un om, cam prostona, se însurase c'o femeie frumoasă și
deșteaptă. Omul nostru era bogat, și femeia să lăcomise nu
al, ci la avere, că-i greu de trăit în sărăcie; ș'apoi frumoși
deștepti găsești când vrei, dacă ai cu ce trăi.

Într-o seară, gospodarul împreună cu femeia, se duse la
sână să mai petreacă o țără și el cu lumea. — Și cum în
sână era fel de fel de lume, femeia stînd la o parte, căci
prostul o temeal) și de buruene, căscă de odată cu un
zdravău și frumos.

Cum văzu prostul aceasta, și luă femeia și eși. Pe drum
să se meargă spre casă, o luă spre pădure.

— Am să te spînzur, solū rău ce ești, să scap lumea de-o
și de-o haltă ca tine.

În pădure, umblind să aleagă copacul de care să'și spîn-
ze nevasta, se întîlni cu un Român.

— Ce tot umbli, bre, de la pom la pom, ca cascarea din
în om? îi zice drumețul.

— Uare așa să fie? Uite ce păcat era să mi se întîmpla
nu mi te scotea D-zeu în cale.

Și de atunci omului nostru îi veni mințile la cap.

M. LUPESCU

B I B L I O G R A F I E

Borcea Avram: *Balade Poporale*. Caransebes, 1899. Edi-
ție tipărită de Tipografia și Librăria diecesane. Format 8°,
100 pag. Prețul 80 cr. (3 lei).

1) Boala temutului în popor e ceea ce surtucarii numesc gelozie

Dr. A. Schullerus. „Drei Aufsätze zur Siebend-sächsischen Geistesgeschichte.— Hermanstadt. Buchdruckerei W. Kroll 1899.— O broșură de 84 pagini.

Eugène Rolland: „*Flore populaire ou histoire naturelle des plantes dans leurs rapports avec la linguistique et le folk-lore* Tome II. Librairie Rolland, 2 rue des Chantiers, Paris 1899 (Prețul 6 franci). În acest volum de 268 pagini se vede nouă muncă și pricepere ca și în volumul I, apărut cu doi ani mai înainte. Ca să ni facem o idee despre ceea ce cuprinde acest volum, și despre modul cum e făcută lucrarea, vom cam ce cuprinde capitolul care tratează despre *curechin* sau *varză* (pag. 1-54); *brassica oleracea*: Mai întâi se arată numele cu care e cunoscută această plantă, la toate popoarele numiri care ajung numărul de 330, în ordinea următoare: limbă greacă, veche și modernă, l. latină, provensală, languedociană, l. franceză, cu numirile plantelor în diversele *patois* și localități, l. italiană cu diversele ei dialecte; spaniolă, portugeză, română; germană cu toate dialectele; flamandă, engleză, irlandeză, și toate limbile din Europa, apoi arabă, persană etc. Se arată apoi numele ciocanului sau cocianului (*cocian* în română și în l. sârbo-croată, albaneză și turcă); apoi numirile rădăcinii, a interiorului, a diferitelor vîrfuri, a seminței, a locului unde se samănă. Se arată pe larg diferitele zicători și proverburile relative la curechin, credinți, cimilituri, forme etc.— E o lucrare de mare interes pentru folklor, care trebuie consultată în ori ce lucrare relativă la botanică populară.

Codicele Dornean numit *Mintuirea păcătoșilor*, editat și revăzut c'o dare de samă de **Dimitrie Dan**, exarch și pater în Straja. Edițiune separată din „Candela”. Cernăuți, 1897. Societatea tipografică bucovineană. — O broșură, formată mare, de 31 pagini. — Părintele Dan, în activitatea sa bine-cunoscută și apreciată, dă de astă dată la iveală un manuscris destul de important pentru cei ce se ocupă cu literatura noastră bisericească.